

Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersinde Eğitim Bilişim Ağı'nın Kullanımına Yönelik Öğrenci Görüşlerine Yönelik Bir Durum Çalışması *

Fatih Kana** . Damla Saygılı***.

Öz: Bu araştırmanın amacı Türk dili ve edebiyatı dersi eğitim-öğretim sürecinin etkililiğinin artırılması için Eğitim Bilişim Ağı'nın (EBA) kullanılmasıyla ilgili ortaöğretim öğrencilerinin görüşleri doğrultusunda bir değerlendirme yapmaktır. Bu amaçla araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu Türkiye'nin batısında yer alan bir ilde 2012 yılından beri Fatih Projesi kapsamında eğitim veren, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı bir liseden seçilen ortaöğretim öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yapılarak değerlendirilmiştir. Araştırmada öğrencilerin Türk dili ve edebiyatı dersinde yaşadıkları sorunlara ve EBA'nın ders üzerindeki etkilerine değinilmiştir. Öğrenciler, genellikle Türk dili ve edebiyatı dersinde yabancı sözcüklerin ve ezbere dayalı ifadelerin sıklıkla bulunması nedeniyle öğrenme güçlüğü yaşamaktadır. Öğrenci görüşlerine göre Eğitim Bilişim Ağı, dersi görsel ve işitsel içeriklerle eğlenceli hale getirerek öğrenmeyi kalıcılaştırmaktadır. Alanyazın incelendiğinde Türk dili ve edebiyatı dersinde EBA'nın kullanıma yönelik bir çalışma olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Bilişim Ağı, Türk dili ve edebiyatı eğitimi, ortaöğretim öğrencileri

A Case Study on Student Opinions on the Use of the Education Information Network in the Turkish Language and Literature Lesson of Secondary Education

Abstract: The aim of this research is to take the views of the secondary school students on the use of the Educational Information Network (EBA) to increase the effectiveness of the education and training course in Turkish Language and Literature. Case study was used in this research. The sample group of the study is a willy in the western part of Turkey, the secondary school students who are selected from a language affiliated to the Ministry of National Education and who provide education under the Fatih Project are forming since 2012. Semi-structured interview form was used as data collection tool in the research. The data obtained in the research were evaluated by content analyzing. In the research, the problems that the students lived in Turkish language and literature course and the effects of EBA on the course were mentioned. Students often have learning difficulties because of the frequent presence of foreign words and expressions in Turkish language and literature lessons. According to the students' views, the Educational Information Network makes learning less fun by making visual and auditory contents lesson. When the literature is examined, it is seen that EBA is not a study for usage in Turkish language and literature lesson.

Keywords: Educational Information Network, Turkish Language and Literature Education, Secondary Education Students

*Bu araştırma, 5-8 Mayıs 2016 tarihinde Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde düzenlenen VII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

**İrtibat Yazan, Yrd. Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart University, Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi, fatihkana@hotmail.com

***Millî Eğitim Bakanlığı

Giriş

Bilişim ve teknoloji alanlarında son yıllarda hızlı bir gelişim gözlemlenmektedir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte bilginin ve bilgiye erişimin tanımı da değişmiştir. Bilgi, bireyin yapılandığı zihinsel bir süreç olarak ifade edilmektedir. Birey, öğrenmeye aktif olarak katılmakta, bilgiyi amaçları doğrultusunda şekillendirmektedir. Gelişen teknoloji, artan bilgi ve üretim, sınırların ortadan kalktığı XXI. yüzyılda üst düzey öğrenmeyi gerektirmektedir (Güneş, 2009).

Türkiye’de dünyadaki yeniliklere paralel olarak öğretim programlarında çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. 2005 yılında değişen ilköğretim ve ortaöğretim programları yeni eğitim yaklaşımlarına göre düzenlenmiştir. Bu programların amacı öğrencilerin derslerde öğrendiklerini gerçek yaşamla ilişkilendirmeleri ve evrensel açık bireyler olarak yetişmeleridir. Geleneksel öğretim programlarında öğrenciler sadece bilgiyi tekrar eden olarak görülürken yeni öğretim programında öğrenciler kendi kimliğinin farkında, yaparak yaşayarak öğrenen, zihinsel süreçlerini yöneten bireyler olarak ifade edilmiştir (MEB, 2005). MEB (2017) müfredatını yenileyerek 21. yüzyılın becerilerini programa dâhil etmiştir. Programda yer alan 21. yüzyıl becerileri, ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematik yeterliliği, bilim ve teknoloji yeterliliği, dijital yeterlilik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal yeterlilikler, insiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade olarak belirtilmektedir. Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı ile dört temel dil becerisinin yanı sıra öğrencilere kazandırılması hedeflenen yeterlilik ve beceriler bilgi okuryazarlığı, eleştirel düşünme, görsel okuryazarlık, iletişim ve iş birliği, medya okuryazarlığı ve yaratıcı düşünme olarak ifade edilmiştir.

Öğrencileri eğitim sürecinde aktif kılmak ve dünyada gelişen teknolojiyi yakından takip etmek amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı ile Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı arasında 22.10.2010 tarihinde, “FATİH” olarak kodlanan “Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi” projesi geliştirilmiştir. Eğitimde FATİH projesi donanım ve yazılım altyapısının sağlanması, eğitsel e-çeriğin sağlanması ve yönetilmesi, öğretim programlarında etkin bilgisayar teknolojileri kullanımı, öğretmenlerin hizmetiçi eğitimi, bilinçli, güvenli, yönetilebilir ve ölçülebilir bilgisayar teknolojileri kullanımının sağlanması beş ana bileşenden oluşmaktadır (MEB, 2015; Ateş, 2015).

FATİH Projesi’nin en önemli bileşenlerinden biri olarak Eğitim Bilişim Ağı (EBA) gösterilmektedir. EBA, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen çevrimiçi bir sosyal eğitim platformudur. Bu platformun amacı, bilgi teknolojileri aracılığıyla eğitimi sınıfın sınırlarından çıkararak ihtiyaç duyulan her yere taşımaktır. Böylece öğrencinin kendi öğrenme sürecine teknoloji aracılığıyla etkin olarak katılabilmesine zemin sağlanmaktadır.

EBA’da yer alan e-çerikler Millî Eğitim Bakanlığı ve çeşitli kuruluşlar tarafından sınıf seviyelerine uygun olarak hazırlanmaktadır. Öğretmenler ve öğrenciler de bu süreçte ürettikleri içerikleri paylaşma imkânına sahip bulunmaktadırlar. Bu sayede öğrenciler Türkiye’nin her köşesindeki akranları ile iş birliği yapma şansına sahip olmaktadırlar.

Öğretmen ve öğrenciler başta olmak üzere eğitimin tüm paydaşları için tasarlanan EBA’nın genel amaçları arasında sosyal ağ yapılarıyla ilgili bilgi alışverişinde bulunmak, içerikler sunmak ve bu sunulan içeriklerle ilgili ihtiyaçlara cevap vermek, bilişim kültürünün öğretmenler ve öğrenciler arasında yayılmasını sağlamak, arşivleriyle derslere katkı sağlamak, bilgiyi yapılandırmak, farklı düzeylerdeki öğrenciler için farklı öğrenme stilleri sunmak, öğretmenleri ortak paydada buluşturmak, teknolojiyi bir araç olarak kullanmayı hedefleyen bir sosyal bir eğitim platformu olarak ifade edilmektedir⁴.

⁴ <http://www.eba.gov.tr/hakkinda/tam>

EBA'da özellikle internet bağlantısı noktasında okullarda sıkıntı yaşansa da öğretmenler EBA'yı özellikle dersi pekiştirme ve görselleştirmenin sağlanmasında etkili olarak kullanmaya çalışmaktadır (Türker ve Güven, 2016).

EBA'nın paylaşıma ve gelişime açık bir platform olması eğitim-öğretim faaliyetlerinin gelişen teknolojiye uyum sağlamasına yardımcı olmuştur. Özellikle bilişim teknolojilerinin eğitim alanında kullanılması farklı öğrenme stillerine sahip öğrencilerin bilgiyi yapılandırmalarına fırsat sağlamaktadır. Yeniliği, fırsat eşitliğini ve paylaşımı amaç edinmiş bu platformda paydaşların görüşleri de önem taşımaktadır. Bu araştırmayla ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı dersinde EBA'nın kullanımına yönelik öğrenci görüşlerinin ortaya konması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Türk dili ve edebiyatı dersi eğitim-öğretim sürecinin etkililiğinin arttırılması için Eğitim Bilişim Ağı'nın (EBA) kullanılmasıyla ilgili ortaöğretim öğrencilerinin görüşleri doğrultusunda bir değerlendirme yapmak ve EBA'nın derslerde daha etkili kullanılması için öneriler geliştirmektir.

Çalışmada bu amaca bağlı olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Türk Dili ve Edebiyatı dersi sizin için ne ifade ediyor? Bu dersi öğrenirken öğrenme güçlükleri yaşıyor musunuz? Varsa bu güçlükler örnek verebilir misiniz?

EBA'da yer alan içerikler Türk Dili ve Edebiyatı dersine karşı ilginizde önemli bir değişikliğe neden oldu mu? Örnek verebilir misiniz?

Sizce EBA, ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı dersinin öğretiminde etkili olmakta mıdır? EBA nasıl kullanılırsa etkili olur? Nedenleriyle açıklayınız.

Sizce Türk Dili ve Edebiyatı derslerinde EBA ile yapılan hangi tür etkinliklerde öğrenci katılımı daha yüksek oranda olmaktadır? Nedenleriyle açıklayınız.

Fatih Projesi kapsamında kullanılan Etkileşimli Tahta ve EBA ile ilk defa bu sene ders işlediniz. EBA'nın kullanımı ile ilgili ne düşünüyorsunuz? EBA sayesinde etkili bir öğretim gerçekleşti mi yoksa EBA'nın kullanımı öğretime bir katkı sağlamadı mı? Örnekler vererek açıklayınız. (9. sınıflar için)

2012 yılından beri Fatih Projesi kapsamında kullanılan Etkileşimli Tahta ve EBA ile ders işlemektesiniz. Bu durum gelişiminize hangi katkılarda bulundu? Açıklayınız. (12. sınıflar için)

EBA'nın derslerde kullanımı ve öğretimde etkileriyle ilgili eklemek istediğiniz bir şey varsa lütfen açıklayınız.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması varolan bir durumun derinlemesine araştırılması ve betimlenmesi olarak ifade edilmektedir (Merriam, 2013: 40). Durum çalışmasında bir olayın yoğun bir şekilde çalışılması durumu vardır (Glesne, 2013). Bu çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin Türk Dili ve Edebiyatı dersinde EBA'nın kullanımına yönelik görüşleri belirleneceği ve genelleme yapılacağı için durum çalışması deseni kullanılmıştır.

Örneklem

Bu araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örnekleme kullanılmıştır. Tipik durum örnekleme çok sayıdaki örnek arasından tipik bir durumun seçilerek, bu durum üzerinden bilgi toplanmasını gerektirir (Büyüköztürk ve ark., 2014 : 91). Araştırmanın örneklem grubunu Türkiye'nin batısında yer alan bir ilçede 2015-2016 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencileri arasından seçilen 101 öğrenci oluşturmaktadır. Söz konusu lise 2012 yılından beri Fatih Projesi kapsamında eğitim vermektedir.

Öğrencilerin sınıf ve cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir:

Tablo 1

Araştırmaya Katılan Öğrenciler

Cinsiyet	Kız	Erkek	f
9. sınıf	20	7	27
10. sınıf	8	10	18
11. sınıf	16	13	39
12. sınıf	14	3	17

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin 27'sinin 9. sınıf; 18'inin 10. sınıf; 39'unun 11. sınıf; 17'sinin 12. sınıf olduğu görülecektir.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada öğrencilere yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmıştır. Görüşme formu, araştırmacı tarafından hazırlanmış ve üç öğretim üyesi tarafından kapsam geçerliliği gözden geçirilmiş sorulardan oluşmaktadır. Görüşme formunda 9. ve 12. sınıfların 6 adet, 10. ve 11. sınıfların 5 adet sorusu bulunmaktadır. Araştırmada verilerin geçerliliği öğrenci cevaplarından birebir alıntı yapılarak sağlanmıştır. Araştırmanın güvenilirliğinin sağlanabilmesi içinse araştırmadaki veriler iki araştırmacı tarafından kodlara ve kategorilere dönüştürülmüştür.

Toplanan Verilerin Çözümlemesi

Çalışmadaki veriler görüşme formuyla elde edilmiş ve kodlar kategoriler dikkate alınarak çözümlenmiştir. Görüşme formlarının değerlendirilmesinde içerik analizi kullanılmıştır. *İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenbilir bir teknik olarak tanımlanır* (Büyüköztürk ve ark., 2014 : 240).

Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın bu bölümünde içerik analizi sonucunda elde edilen temalar araştırma soruları dikkate alınarak ele alınmış ve yorumlanmıştır.

Öğrencilerin Türk Dili ve Edebiyatı Dersine Yönelik Görüşleri

Öğrencilerin Türk Dili ve Edebiyatı dersine yönelik görüşleri yapılan içerik analizi sonucunda tablolandırılmıştır. Öğrencilerin "Türk Dili ve Edebiyatı dersi sizin için ne ifade ediyor?" sorusuna verdikleri cevaplara göre Tablo 2'deki veriler ortaya çıkmıştır.

Tablo 2

Öğrencilerin Türk Dili ve Edebiyatı Dersine Yönelik Görüşleri

	f(64)
Hayal gücünü kullanma	1
Dili güzel kullanma	16
Yeni bilgiler öğrenme	11
Türk Dili ve Edebiyatı dersi tarihle(geçmişle) ilişkili	23
İlgi çekici bir ders	12
Kültürümüzü öğrenmemize yardımcı oluyor	1

Tablo 2 incelendiğinde ortaöğretim öğrencilerinin Türk Dili ve Edebiyatı dersini tarihle ilişkili (f:23), dili güzel kullanmak (f:16), ilgi çekici bir ders (f:12), yeni bilgiler öğrenme (f:11), hayal gücünü kullanma ve kültür öğrenme aracı (f:1) olarak nitelendirdikleri görülmektedir.

Dersin tarihle ilişkili olduğunu düşünen Ö49 kodlu öğrenci görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

"Türk Dili ve Edebiyatı dersi bence çok gerekli bir ders, her Türk genci kendi edebî geçmişini öğrenmelidir. Benim kanımda Türk gençliği tarih, edebiyat, coğrafya derslerini öğrenirse daha bilinçli bir gençlik olur."

Ö43 kodlu öğrenci bu konudaki görüşünü şu şekilde ifade etmektedir:

"Türk Dili ve Edebiyatı bana göre eski konuları, eski insanların yaşadığı şeyleri ele alıyor: aşk, mutluluk, üzüntü gibi..."

Dersin dili kullanma ile ilişkili olduğunu düşünen Ö14 kodlu öğrenci görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

"Türkçemizi daha iyi öğrenmeyi ve devam ettirmeyi ifade ediyor."

Öğrencilerin Türk Dili ve Edebiyatı Dersinde Karşılaştığı Güçlükler

Öğrencilerin "Bu dersi öğrenirken öğrenme güçlükleri yaşıyor musunuz? Varsa bu güçlükler örnekler verebilir misiniz?" sorusuna verdikleri cevaba göre öğrencilerin karşılaştığı güçlükler üç alt başlık etrafında tablolandırılmıştır.

Tablo 3

Öğrencilerin Derste Karşılaştığı Sorunlara İlişkin Görüşleri

	f(50)
Evet zorlanıyorum. Çünkü;	
Ezber dayalı olması	16
Yabancı kelimelerin çok olması	25
Öğretmen faktörü	9

Görüşme formuna katılan 101 öğrenciden 50'si Türk Dili ve Edebiyatı dersinde zorlandığını ifade etmektedir. Özellikle öğrencilerin en çok ifade ettiği güçlükler Arapça ve Farsça kökenli sözcüklerin bulunması, ezberlenmesi gereken pek çok kavramın dersin içeriğinde yer alması, öğretmenin derse ve öğrenciye yönelik tutumları olarak belirlenmiştir.

Ö13 kodlu öğrenci yaşadığı güçlüğü şu şekilde ifade etmektedir:

"Yapısı gereği çok fazla ezber gerektirdiğinden zor olan bir ders."

Dersin ezbere dayalı olduğunu savunan Ö45 kodlu öğrenci düşüncelerini şu şekilde ifade etmektedir:

"Türk Dili ve Edebiyatı dersini "sadece" ezbere dayalı bulduğum için keyif alamıyorum. Öğrenilen terimler Osmanlıca, eski Türkçe olduğundan dolayı öğrenme güçlüğü yaşıyorum. Dersin uygulamalı olmasının dersin verimini arttıracakmışını düşünüyorum."

Yabancı kelimeler çok olması nedeniyle öğrenme güçlüğü yaşadığını savunan Ö39 düşüncelerini şu şekilde ifade etmektedir:

"İçinde çok yabancı kelime geçtiği için anlamakta güçlük çekiyorum."

Öğretmen faktörü nedeniyle öğrenme güçlüğü yaşadığını ifade eden Ö34 düşüncelerini şu şekilde ifade etmektedir:

"Derste çok fazla yazı yazıyoruz. Bu yüzden sıkılıyorum. Öğretmen derste bazı etkinlikler yaparsa daha iyi öğreneceğime inanıyorum."

EBA'nın Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Üzerine Etkisi

Öğrencilerin "EBA'da yer alan içerikler Türk Dili ve Edebiyatı dersine karşı ilginizde önemli bir değişikliğe neden oldu mu? Örnek verebilir misiniz?" sorusuna verdikleri cevaplara göre görüşleri tablolştırılmıştır.

Tablo 4.

Öğrencilerin EBA'da Yer Alan İçeriklerin Dersine Karşı İlgiye Etkisi Üzerine Görüşleri

Etkili çünkü;	f(76)
Derse ilgin arttı.	31
Görseller ilgiyi artırıyor.	32
Akılda kalıcı oluyor.	13
Etkili olmadı çünkü;	f(25)
İlgimde bir değişiklik olmadı.	15
İçerikler ilgi çekici değil.	10

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin çoğu, EBA'da yer alan içeriklerin Türk Dili ve Edebiyatı dersine karşı ilgilerini etkilediğine inanmaktadır. Öğrenciler özellikle EBA'da yer alan içeriklerin derse ilgiyi arttırdığını (f:31), görsellerin derse olan ilgiyi arttırdığını (f(32) ve bilgilerin akılda kalıcı olmasına f(13) yardımcı olduğunu ifade etmişlerdir. Görsel içeriklerle zenginleştirilen anlatımların, öğrencilerin öğrenmesini pekiştirdiği ve öğrenciyi derse karşı güdülediği görülmektedir.

EBA'da yer alan içeriklerin Türk Dili ve Edebiyatı dersine karşı ilgiye etkisi üzerine

Ö8 kodlu öğrenci görüşlerini şu şekilde ifade etmektedir:

"EBA'nın derse katkısı oluyor çünkü daha iyi ve renkli bir görünüm var."

Ö13 kodlu öğrenci düşüncesini şu şekilde ifade etmektedir:

"EBA görsel içerikli bir anlatım sergilediğinden anlatımı daha da somutlaştırarak kolaylık sağlıyor."

Ö45 kodlu öğrenci düşüncesini şu şekilde ifade etmektedir:

" EBA'da kullanılan materyaller oldukça ilgi çekici. Anlatımın içinde kullanılan müzik ve görseller anlamayı kolaylaştırıyor ve zevkli hale getiriyor."

Ö29 kodlu öğrenci düşüncesini şu şekilde ifade etmektedir:

"Daha önceden öğretmenin anlatmasıyla dikkatimi çekmediği için anlayamıyordum ama EBA kullanılmca zor konuları daha iyi anlıyorum."

Ö19 kodlu öğrenci düşüncesini şu şekilde ifade etmektedir:

"Ek Bir kitap gibi. Aradığımız dersle ilgili çoğu bilgiyi, etkinliği, çalışmayı ve soru türlerini oradan bulabiliyoruz."

İlgisinde bir değişiklik olmadığını savunan Ö32 kodlu öğrenci düşüncesini şu şekilde ifade etmektedir:

"Zaten edebiyat dersini seviyordum önemli bir değişiklik olduğunu düşünmüyorum."

EBA'nın Türk Dili ve Edebiyatı dersi üzerine ilgisinde bir etkisinin olmadığını savunan Ö61 düşüncesini şu şekilde ifade etmiştir:

"EBA'daki videolardaki anlatım şekli ilgi çekici değil. Anlatım şekli değiştirilirse öğrencinin ilgisini çekebileceğini düşünüyorum."

Öğrencilerin EBA'nın Türk Dili ve Edebiyatı Dersinin Öğretiminde Etkisi Üzerine Görüşleri

Öğrencilerin "Sizce EBA, ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı dersinin öğretiminde etkili olmaktadır mı? EBA nasıl kullanılırsa daha etkili olur? Nedenleriyle açıklayınız." sorusuna verdikleri cevaplara göre görüşleri tablolandırılmıştır.

Tablo 5

Öğrencilerin EBA'nın Türk Dili ve Edebiyatı Dersinin Öğretiminde Etkisi Üzerine Görüşleri

Etkili örneğin;	f(95)
Daha fazla görsel içerik olsa etkisi artar.	12
Görsel ve videoların kullanılması etkiyi artırır.	47
EBA düzenli aralıklarla kullanıldığında etkisi artar.	32
Öğrenci katılımı olursa etkisi artar.	4
Etkili değil	f(6)

Tablo 5'te öğrencilerin çoğunluğu EBA'nın Türk Dili ve Edebiyatı dersinin öğretiminde etkili olduğunu ifade etmiştir. Görsellerin, videoların kullanılarak öğrencilerin birden fazla duyu organının eğitimde aktif kılınması öğretimin etkisini arttırmaktadır.

EBA'nın Türk Dili ve Edebiyatı dersinin öğretiminde etkili olduğunu savunan Ö9 kodlu öğrenci düşüncesini şu şekilde ifade etmektedir:

"Evet etkili oluyor. Dersi anlamamıza yardımcı oluyor ve görseller daha çok öğrenmemizi sağlıyor."

EBA'nın kullanılmasının derse karşı dikkati etkilediğini savunan Ö50 kodlu öğrenci düşüncesini şu şekilde ifade etmektedir.

"Evet olmaktadır. Çünkü derste durmadan yazı yazıp ya da kitaptan işlediğimiz zaman dikkatimiz dağılıyor."

EBA'nın düzenli aralıklarla kullanıldığında daha etkili olacağını savunan Ö8 kodlu öğrenci düşüncesini şu şekilde ifade etmektedir:

"Etkili oluyor. Ancak EBA'yı iki üç günde bir değil de, her gün belirli saatlerde çalışmamız daha iyi olur."

EBA'nın düzenli kullanıldığında etkili olacağını düşünen Ö25 kodlu öğrenci düşüncesini şu şekilde ifade etmektedir:

"EBA'yı ne yazık ki sadece belirli derslerde kullanıyoruz. Daha çok derste kullanıldığımızda EBA'nın etkili olacağını düşünüyorum"

Öğrenci katılımı olduğu zaman EBA'nın daha etkili olacağını savunan Ö30 kodlu öğrenci düşüncesini şu şekilde ifade etmektedir:

"Kendimiz de bir şeyler yapmalıyız. Mesela EBA'ya bir sürü öğrenci video atıyor. Onlar gibi çalışmalar yaparsak, yaratıcılık olursa bu EBA daha etkili olur."

EBA'nın Türk Dili ve Edebiyatı dersinin öğretiminde etkili olmadığını savunan Ö63 kodlu öğrenci düşüncesini şu şekilde ifade etmektedir:

"Çünkü EBA'yı kullanırken sıkılıyorum. Yazarlara ve romanlara daha çok yer vermeleri gerekir."

EBA'nın Derse Katılma Etkisi Hakkında Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin "Sizce Türk Dili ve Edebiyatı derslerinde EBA ile yapılan hangi tür etkinliklerde öğrenci katılımı daha yüksek oranda olmaktadır? Nedenleriyle açıklayınız." sorusuna verdikleri cevaplara göre görüşleri tablolaştırılmıştır.

Tablo 6

EBA'nın Derse Katılma Etkisi Hakkında Öğrenci Görüşleri

	f(101)
EBA üzerinden yarışmalar yapılırsa katılım yüksek olur.	2
EBA üzerinden tekrar yapılırsa katılım yüksek olur.	7
Görsellerin (animasyon, video) kullanılması katılımı artırır.	52
Dikkat çekici içeriklerde katılım yüksek orandadır.	16
Öğrenci paylaşımı ile katılım artar.	9
Bilmiyorum.	15

Tablo 6'daki verilere göre öğrenciler, görsellerin (animasyon, video) kullanılmasının derse katılımı arttırdığını (f:52), dikkat çekici içeriklerde katılım yüksek oranda olduğunu (f:16), öğrenci paylaşımı ile katılım arttığını (f:9), EBA üzerinden tekrar yapılırsa katılımın yüksek olacağını (f:7), EBA üzerinden yarışmalar yapılırsa katılımın yüksek olacağını (f:2) ifade etmektedirler.

Görsellerin kullanılmasının derse katılımı arttırdığını savunan Ö39 kodlu öğrenci düşüncelerini şu şekilde ifade etmektedir:

"Teknolojiden yararlanarak görsel ve videolarla ders işlenmesi derse katılımda ve ilgide faydalı oluyor."

Dikkat çekici içeriklerin derse katılımı arttırdığını savunan Ö60 kodlu öğrenci düşüncelerini şu şekilde ifade etmektedir:

"Dikkat çekici içeriklerde katılım yüksek orandadır. EBA üzerinden edebiyatla ilgili çeşitli oyunlar yapılabilir. Özellikle yazarlar ve şairlerle ilgili. Bu tarz uygulamalar derse katılımı artırır."

EBA üzerinden çeşitli yarışmalar yapılırsa derse katılımın artacağını savunan Ö45 kodlu öğrenci düşüncesini şu şekilde ifade etmiştir:

"EBA'nın düzenlenmiş olduğu yarışma türü etkinlikler, öğrencinin hırs ve isteğini arttırdığı için derse katılım oranının daha yüksek olacağını düşünüyorum."

EBA üzerinden öğrencilerin çeşitli içerikleri paylaştığında derse katılıma artacağına inanan Ö38 düşüncesini şu şekilde ifade etmiştir:

"Mesela iyi olduğumuz bir şeyi diğerleriyle paylaşarak onların da faydalanması derse katılımı etkileyecektir. Video, makale, mani ve çeşitli sözlerin paylaşımı EBA üzerinden yapılabilir."

İşlenen konu sonrası EBA'daki videolarla tekrar yapmanın derse katılımı arttıracığını savunan Ö30 düşüncesini şu şekilde ifade etmiştir:

"En azından dersin son 10 dakikasını EBA'dan video izlemeye ayırırsak konunun üzerinden geçildiği için derse katılım daha çok olur."

Bilmiyorum cevabını veren öğrencilerden biri olan Ö25 kodlu öğrenci farklı bir görüşü ifade etmiştir:

"Bilmiyorum. Çünkü derste EBA'yı kullanmıyoruz."

EBA'nın Kullanımına Yönelik Öğrenci Görüşleri

9. sınıf öğrencilerinin "Fatih Projesi kapsamında kullanılan Etkileşimli Tahta ve EBA ilk defa bu sene ders işlediniz. Türk dili ve edebiyatı dersinin öğretimiyle ilgili EBA'nın kullanımıyla ilgili ne düşünüyorsunuz? EBA sayesinde etkili bir öğretim gerçekleşti mi yoksa EBA'nın kullanımı öğretime bir katkı sağlamadı mı? Örnekler vererek açıklayınız." sorusuna verdikleri cevaplara göre görüşleri tablolandırılmıştır.

Tablo 7

9. Sınıf Öğrencilerinin EBA'nın Kullanımına Yönelik Görüşleri

	f(27)
Akılda kalıcı oldu.	10
EBA'daki görsellerle dersler daha eğlenceli hale geldi.	17

Tablo 7'deki verilere göre öğrencilerin tamamı 2015-2016 eğitim-öğretim yılında ilk defa kullandıkları EBA'nın Türk dili ve edebiyatı dersi için faydalı olduğunu ifade etmiştir. EBA'nın dersleri daha eğlenceli hale getirdiğini, derslerin akılda kalıcı olmalarını sağladıklarını belirtmektedirler.

Türk dili ve edebiyatı dersinde EBA'nın kullanılmasının etkili olduğunu savunan Ö96 kodlu öğrenci düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

"EBA sayesinde etkili bir eğitim gerçekleştiriyoruz. Örneğin, derste olay örgüsünü işlemiştik. Dünde ilginç bir video izledik olay örgüsü ile ilgili. Örgü ören bir nine vardı. Bu sayede aklımızda daha kalıcı bir yeri oldu."

EBA ile yapılan öğretimin daha akılda kalıcı olduğunu savunan Ö79 kodlu öğrenci düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

"Derslerde defterimize yazdığımız için aklımızda çok kalmıyordu ama EBA'dan işlediğimizde daha akılda kalıcı oluyor."

Ö90 kodlu öğrenci görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

"EBA sayesinde bu çok verimli bir sene geçirdik. Kolay ve kullanışlı bir uygulama."

12. sınıf öğrencilerinin "2012 yılından beri Fatih Projesi kapsamında kullanılan Etkileşimli Tahta ve EBA ile ders işlemektesiniz. Bu durum gelişiminize hangi katkılarda bulundu? Açıklayınız." sorusuna verdikleri cevaplara göre görüşleri tablolştırılmıştır.

Tablo 8

12. Sınıf Öğrencilerinin EBA'nın Kullanımına Yönelik Görüşleri

	f(17)
Bilgilere kolay ulaşım sağladı.	5
Dersler daha anlaşılır ve eğlenceli geçti.	12

Tablo 8'deki verilere öğrenciler, 2012 yılından beri kullanmakta oldukları Etkileşimli Tahta ve EBA ile bilgilere kolay ulaşım sağladıklarını ve EBA'nın derslerin daha eğlenceli geçmesine yardımcı olduğunu ifade etmişlerdir.

Fatih Projesi ile bilgilere daha kolay ulaşım sağladığını savunan Ö62 kodlu öğrenci düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

"Bilmediğimiz bir konuya etkileşimli tahta yokken bakamıyorduk ama Fatih projesinden sonra neye ihtiyacımız varsa bulup öğrenebiliyoruz."

Ö70 kodlu öğrenci görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

"İlk olarak teknolojiden yararlanabildik. Herhangi bir şeyi merak ettiğimizde araştırabildik."

Ö73 kodlu öğrenci EBA'nın kişisel gelişimine katkısını şu şekilde ifade etmiştir:

"Etkileşimli Tahta'dan ders işlememiz hem zaman açısından hem de anlama bakımından daha etkili oldu."

Derslerin daha anlaşılır geçtiğini savunan Ö68 kodlu öğrenci düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

"Görselliğe hitap ettiği için pek çok şeyi daha kalıcı öğrendim."

Tablo 9

Öğrencin Ek Olarak EBA'nın Kullanımına İlişkin İfade Ettikleri Görüşleri

	f(101)
EBA'ya şifresiz giriş olmalı	1
EBA yeterince geliştirilmiş	4
Eğlenceli, farklı anlatımlar akılda kalıcı olur.	4
Karikatürler eklenebilir.	1
Uygulamaya yönelik kullanılmalı.	3
Yok.	78

Öğrencilerin EBA'nın derslerde kullanımı ve öğretim ile ilgili etkileriyle ilgili eklemek istediğiniz bir şey varsa lütfen açıklayınız." sorusuna verdikleri cevaplara görüşleri tablolştırılmıştır.

Tablo 9 incelendiğinde Öğrenciler EBA'ya girişin şifresiz olmasını, EBA'da farklı anlatımlar olmasını, karikatürlerin eklenmesini, uygulamaya yönelik olmasını istemektedirler. Öğrencilerin bir bölümü EBA'nın yeterince gelişmemiş olduğunu ifade etmekte, öğrencilerin büyük bir çoğunluğu EBA'nın kullanımına ilişkin herhangi bir görüş ifade etmemiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

2011-2012 eğitim-öğretim yılında faaliyete başlayan Fatih Projesi kapsamında kullanılmaya başlanan EBA'nın Türk dili ve edebiyatı dersinde kullanımı üzerine alanda yapılmış herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Öğrenci görüşlerinin yansıtıldığı bu çalışmada; öğrenciler EBA'daki görsel içeriklerin ilgici çekici ve eğlenceli olduğunu, EBA'daki içeriklerin öğrenmenin kalıcılığını arttırdığını belirtmişlerdir. Gülbahar (2005), öğretim ortamlarında teknolojinin getirdiği görsel ve işitsel zenginliğin, farklı öğrenme stillerine sahip öğrencilerin derse olan ilgisini arttırdığını ifade ettiği çalışmada bu durumu desteklemektedir. Özellikle görsel içeriğin; animasyon, video, kavram haritaları ve karikatürlerle zenginleştirilmesi ve öğrenciye uygulama imkanı verilmesi öğrenmeyi somutlaştırarak kalıcı hale getirmektedir. İncik ve Akay (2015), Fatih Projesi'nin öğrenme-öğretme sürecini zenginleştirdiğini ve öğrencinin birden fazla duyu organına hitap ederek öğrenmeyi eğlenceli hale getirdiğini belirtmiştir. Türkyılmaz ve arkadaşları (2010), çalışmalarında bilişim teknolojilerinin, görsel ve işitsel materyallerin Türk edebiyatı dersini desteklemesi gerektiğini savunmuşlardır. Tüysüz ve Çümen (2016) ve Ekici, Arslan ve Tüzün (2016) EBA'yı kullanırken özellikle sistemsel sorunlarla karşılaştıklarını ve EBA kullanımının bu yüzden istenilen seviyeye gelemediğini ifade etmiştir. Alabay (2015) ve Tutar (2015) EBA kullanımının öğretmenler arasında istenilen seviyeye gelemediğini belirtmişlerdir. Ateş, Çerçi ve Derman (2015) ise EBA içeriklerinin yetersiz olduğunu ifade etmektedirler.

Öğrencilerin bir kısmı EBA yer alan içerikleri sıkıcı ve yetersiz olarak nitelmiştir. Videolardaki anlatım öğrenciler tarafından eleştirilmiş, daha ilgi çekici sunumlar yapılması istenmiştir. Bu duruma paralel olarak Ağır (2014), EBA'nın önemli bir platform olduğuna değinmiş ancak videolardaki öğretmen anlatımının diğer uygulamalara göre daha az yararlı olduğunu ifade etmiştir. Keleş ve Turan (2015), çalışmalarında EBA'nın içerik olarak yetersiz kaldığını ve tüm kazanımları içermediğini savunmuşlardır. Ateş ve arkadaşları (2015) EBA'da yer alan Türkçe dersi videolarını süre ve kazanım bakımından yetersiz bulmuştur. Söz konusu videolarda kullanılan sunuş yöntemi eleştirilmiş, yapılandırıcı anlayışa uygun olarak farklı yöntem ve tekniklerin kullanılması gerektiği belirtilmiştir. Öğrencilerin EBA'daki videoları sıkıcı bulma nedenlerini bu çalışmalar destekler niteliktedir.

Türk dili ve edebiyatı öğretim programı 2005 yılında yapılandırıcı yaklaşımla yeniden düzenlenmiştir (MEB, 2005). Geleneksel anlayış terk edilmiş, öğrenen merkezli eğitim benimsenmiştir. Fatih Projesi kapsamında geliştirilen EBA, yapılandırıcı eğitimi desteklemektedir. Öğrencilerin farklı öğrenme stillerine hitap ederek görsel ve işitsel içeriklerle öğretimi zenginleştirmekte, öğrencilerin kendi fikirlerini paylaşabilmesine olanak sağlamaktadır. EBA içerisinde yer alan içerik bölümünün haber, video, görsel, ses, e-kitap, e-dergi ve doküman gibi alt bölümlerinden oluştuğu ve yazı, resim, ses ve video gibi farklı türdeki bilgi kaynaklarını barındırdığı görülmektedir (Aktay ve Keskin, 2016).

Görüşmeye katılan öğrenciler Türk dili ve edebiyatı dersinin kültür, tarih ve dil aktarıcılığı yönü üzerinde görüş bildirmiş; dersi hayal gücü, dili güzel kullanma ile ilişkilendirmişlerdir. Öğrencilerin dersle ilgili yaşadıkları öğrenme güçlükleri, yabancı sözcüklerin çokluğu ve geniş alan nedeniyle ezber gerektiren ifadeler olarak ortaya çıkmıştır.

EBA'da yer alan görsel ve işitsel içerikler öğrencilerin ilgisini çekmektedir. Bu sayede ders birden fazla duyu organına hitap etmektedir. Öğrenciler EBA ile gerçekleştirilen öğretimin daha eğlenceli ve akılda kalıcı olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra EBA'da yer alan içeriklerin yetersiz ve sıkıcı olduğunu ifade eden öğrenciler de bulunmaktadır. Öğrencilerin bu söylemini yapılan çeşitli araştırmalar da desteklemektedir. Özellikle videolardaki anlatım eleştirilmiş, daha yaratıcı ve ilgi

çekici içeriklerin geliştirilmesi istenmiştir. Bunun yanında öğrencilerin bir kısmı EBA'da öğrenci katılımını destekler nitelikte içerikler olması gerektiğini belirtmiş ve EBA üzerinden yarışma türü etkinliklerin arttırılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

İlk defa 2015-2016 eğitim-öğretim yılında EBA ile ders işlemeye başlayan 9. sınıflardan görüşme formuna katılan öğrencilerin hepsi EBA ile ilgili olumlu görüş bildirmiştir. 4 yıldır EBA'yı kullanmakta olan 12. sınıf öğrencilerinin de görüşleri paralellik göstermektedir. Ancak öğrencilerin ortak şikayet ettikleri nokta EBA'nın düzenli aralıkla kullanılmaması olarak ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin ifadelerine göre EBA nadir olarak derslerde kullanılmaktadır.

Öneriler

EBA'yla ilgili öğretmenlere hizmetiçi eğitim verilmelidir. EBA'nın daha sağlıklı işleyebilmesi için okullardaki internetin daha hızlı hale getirilmesi sağlanmalıdır. Öğrencilerin istekleri doğrultusunda, öğretim programları da dikkate alınarak EBA içerikleri güncellenmelidir.

KAYNAKÇA

- Ağır, A. (2014). Etkileşimli tahtalar için orta öğretim coğrafya videolarının değerlendirilmesi: öğretmen görüşleri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (22), 31-37.
- Aktay, S. ve Keskin, T. (2016). Eğitim Bilişim Ağı (EBA) İncelemesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 27-44
- Alabay, A. (2015). Ortaöğretim öğretmenlerinin ve öğrencilerinin eba(eğitimde bilişim ağı) kullanımına ilişkin görüşleri üzerine bir araştırma. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ateş, M. (2010). Ortaöğretim coğrafya derslerinde akıllı tahta kullanımı. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 22, 409 - 427.
- Ateş M., Çerçi A., Derman S. (2015). Eğitim Bilişim Ağında yer alan Türkçe dersi videoları üzerine bir inceleme. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(3), 105-117.
- Büyüköztürk Ş., Çakmak K. E., Akgün E. Ö., Karadeniz Ş., Demirel F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (18. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Eğitim Bilişim Ağı (EBA). (2016). *EBA hakkında websayfası*. erişim <http://www.eba.gov.tr/hakkinda/tam> Erişim Tarihi: 1.12.2017
- Ekici, M, Arslan, İ. ve Tüzün, H. (2016). Eğitim bilişim ağı (EBA) web portalı kullanılabilirliğinin göz izleme yöntemiyle değerlendirilmesi. *Eğitim Teknolojileri Okumaları* içinde. A. İşman, H. F. Odabaşı, ve B. Akkoyunlu(Ed.), 273-297, Ankara: TOJET.
- Glesne, C. (2013). *Nitel araştırmaya giriş*. (2. Baskı). A. Ersoy, P. Yalçınoğlu, (Çev. Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gülbahar, Y. (2005). Öğrenme stilleri ve teknoloji. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 30(138), 10-17.
- Güneş, F. (2009). Türkçe öğretiminde günümüz gelişmeleri ve yapılandırıcı yaklaşım. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 1-21.
- İncik Y. E., Akay C. (2015). Mersin Üniversitesi öğretmen adaylarının fatih projesine ilişkin görüşleri. *International Online Journal of Educational Sciences*, 7(2), 142 - 154.
- Keleş E. ve Turan E. (2015). Öğretmenlerin fırsatları arttırma ve teknolojiyi iyileştirme hareketi (FATİH) hakkındaki görüşleri. *Turkish Journal of Education*, 4(2). www.turje.org
- MEB. (2005). *Türk edebiyatı dersi öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Yayınları.
- MEB. (2017). *Türk edebiyatı dersi öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Yayınları.

- Meriam, B. S. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (3. Baskı). S. Turan (Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Tutar, M. (2015). *Eğitim bilişim ağı (EBA) sitesine yönelik olarak öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Türkyılmaz M, Can R. ve Karadeniz A. (2010). Öğrenci görüşleriyle Türk edebiyatı ders kitaplarındaki metinlerin değerlendirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 10(1), 114-123.
- Tüysüz, C. ve Çümen, V. (2016). EBA Ders Web Sitesine İlişkin Ortaokul Öğrencilerinin Görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 278-296.